

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZAEVİ İNCELEME VE TESPİT RAPORU

BU RAPOR, DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZAEVİNDE BULUNAN MAHPUSLARLA YAPILAN GÖRÜŞMELERDE TESPİT EDİLEN İHLALLERE İLİŞKİN HAZIRLANMIŞTIR.

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
DİYARBAKIR ŞUBESİ

18 MAYIS 2019

DİYARBAKIR KADIN KAPALI CEZAEVİ İNCELEME VE TESPİT RAPORU

KAPSAM

Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevi'nde bulunan tutuklu ve hükümlü mahpuslarla yapılan görüşmelerde tespit edilen ihlaller.

GÖRÜŞME HEYETİNİN OLUŞUMU

Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan kadın mahpusların Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na sevk edilmeleri üzerine cezaevlerinde incelemelerde bulunmak ve yine sevk edilen kadın mahpuslar arasında açlık bulunanların olması nedeniyle durum tespitinde bulunmak amacıyla şubemiz Cezaevi Komisyonu Üyeleri tarafından bir heyet oluşturma kararı almıştır. Heyette;

İHD Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi Av. Gurbet YAVUZ

İHD Diyarbakır Şube Denetleme Kurulu Başkanı Av. Hediye SALTAN

yer almıştır.

HEYETİN FAALİYET VE İZLENİMLERİ

Heyetimiz, 07.05.2019 tarihinde cezaevinde mahpuslarla görüşmelerde bulunmuştur. Görüşmelerin ardından heyetimiz, konu ilgili Cumhuriyet Savcılığı Cezaevi Savcısının izni ile de bir görüşme gerçekleştirememiştir. Heyetimizin, cezaevinde mahpuslarla ilgili yapmış olduğu görüşmeler şu şekildedir:

- ✓ Heyetimiz, Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan **SONGÜL AŞILA** isimli mahpusla bir görüşme gerçekleştirmiştir. 16 Aralık 2018 tarihinde açlık grevine giren ilk gruba refakat eden Songül Aşıla, heyetimize şu beyanlarda bulunmuştur: **Evin Kaya adlı mahpusun** dış etlerinde şişkinlik, kanama ve iltihaplanma mevcut. Ön üst dişlerinde tedavide kullanılan vidaların bu ağrıya ve şikayetlere sebebiyet verdiği düşünülmektedir. İlk grupta bulunanlar arasında durumu en ağır olan kişidir. Evinin nabızı son dört gündür 40-50 gibi çok düşük seviyededir. Çok yoğun titreme nöbeti geçirmektedir. Sol gözünde yoğun bir kızarıklık mevcut. Son zamandır kuru öksürükleri artmış durumda. Tek başına kısa bir mesafeyi dahi yürüyemiyor. Uzun zamandır Kabızlık şikayeti bulunmaktadır. Regl düzensizliği ile birlikte çok yoğun regl kanamaları mevcut. Düün fenalaştığı için ambulans geldi, ancak Evin tedaviyi kabul etmediğinden koğuştan ayrılmadı. **Kibriye Evren adlı mahpus** Son günlerde çok yoğun titreme nöbeti geçirmektedir. Mahpuslar üşüdüklerini söylediklerinde; üzerlerine battaniye örtüp ısınmaları için sıcak su torbaları vermemize rağmen ısınmadıklarını söylüyorlar. Tek başına kısa bir mesafeyi dahi yürüyemiyor. Regl düzensizliği artmış durumda. Ağız ve burunda kanamalar meydana gelmektedir. Baş dönmesi ve halsizlik artmış durumdadır. **Hilal Ölmez adlı mahpusta** diğer mahpuslardaki benzer şikayetler görülmektedir. Aşırı halsiz ve yorgun gözükmektedir. Son günlerde çok yoğun titreme nöbeti geçirmektedir. Göz kapağının sarkmasıyla gözünde küçülme meydana gelmiştir. Yoğun uyku düzensizliği sorunu bulunmaktadır. Tek başına kısa bir mesafeyi dahi yürüyemiyor. Regl düzensizliği

artmış durumda. Ağız ve burunda kanamalar meydana gelmektedir. Baş dönmesi ve halsizlik artmış durumdadır.

- ❖ Düzenli sağlık kontrolü yapılmaktadır. Bu kontrolü sağlıkçılar ve revir doktoru yapmaktadır. E Tipi Cezaevinde Araştırma hastanesinden bir hekim haftada iki kez gelmesine rağmen henüz dışarıdan bir hekim gelmemiştir.(29 Nisan 2019 tarihinde nakil olmuşlar)
- ❖ Grevciler günde 1 adet B1 ve 2 adet kompleks B vitaminlerini almaktadırlar.
- ❖ Birinci grupta bulunan grevciler nakil esnasında ayrı ayrı yanlarında refakatçi olmadan, kelepçeli şekilde ambulansla cezaevine getirilmişlerdir. Nakil sonrasında mahpuslarda yoğun baş dönmeleri ve halsizlik gözlemlenmiştir.

Yeni cezaevinde karşılaştığımız genel sorunlar ise şunlardır :

- ❖ Nakil olduktan sonra (8 gün) bize yalnız iki kez sıcak su verildi. Koğuşta 12 kişi olmamıza rağmen bu su yalnız 4 kişiye yetmiştir. Kadın mahpusların temizliği regl kanamaları ve akıntılar açısından duş ihtiyacı acil bir durumdur. Saçlarımız çok uzun bu yüzden bitlenecek diye korkmaktayız. Cezaevi idaresi ile görüştüğümüzde bize sorunun kendilerinden kaynaklanmadığını söylediler.
 - ❖ 2 gün önce A 2 koğuşuna saat 3 civarında memurlar tarafından arama yapılacak diye baskın yapılmıştır. Aramanın sebebini söylemeyen memurlar sadece tuvalet ve banyoya bakıp çıkmışlardır. Bu durum açlık grevinde bulunan mahpusları endişelendirmiştir.
 - ❖ Avlularda hem kamera hem de her duvarda bir pencere bulunmaktadır. İnfaz koruma memurları ve teknisyenler bu pencereler önünden geçerken kafalarını uzatıp avluya bakmaktadırlar. Avluda bulunan çamaşır ipinde kadın mahpuslar iç çamaşırları da dahil bütün çamaşırlarını çamaşır ipine asmaktadır. Ayrıca koğuşun alt katında bir kamera bulunmaktadır. Bu kamera tuvalet ve banyoya dönük monte edilmiştir. Banyonun küçük ve uygun olmaması dolayısıyla mahpuslar kıyafetlerini banyo dışında giymek durumundadırlar. Bu yüzden banyodan havlu sarılı vaziyette üst kata çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Başlı örtülü kadın mahpuslar da sürekli olarak tedirgin oldukları için örtülü bir şekilde dolaşmaktadır. Bu durumlar kadın mahpusların mahremiyetin önemsenmediğini göstermektedir. Mahpusların insan onuruna yakışır bir ortamda yaşama hakları bulunmaktadır.
- ✓ Bu görüşmenin ardından heyetimiz; Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan **ELİF ATDEMİR** isimli mahpusla bir görüşme gerçekleştirmiştir. Elif Atdemir, heyetimize şu beyanlarda bulunmuştur: Ben 2016 yılı kasım ayından beri tutukluyum. Hüküm özlüyüm. Biz 30.04.2019 tarihinde Diyarbakır E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna getirildik. Ben A12 oda da kalıyorum. 1 Mart 2019 tarihinden beri açlık grevindeyim. Benimle aynı odada kalan mahpuslardan Zelal FİDAN, Kumru TOKAY da 1 Marttan beri açlık grevindedir. Şu an bize B12 vitamini veriliyor,B1 verilmiyor. Bize günde bir defa bir pet bardak içinde yoğurt ve meyve suyu veriliyor.Ben greve başladığımda 49,9 kilo iken, şu an 44,5 kiloyum Benim nabzım çok düşük seyrediyor. Bu cezaevinde revir doktoru günde bir iki defa geliyor, sağlık personeli ise düzenli olarak günde 2 defa geliyor. Açlık grevlerini bırakma için ikna veya herhangi bir saldırı olmadı. Her gün tansiyon, saturasyon, nabız, kilo ve ateş ölçülüyor. Benim daha önce geçirdiğim ameliyat veya herhangi bir hastalığım yoktur. Daha önce 3 günlük açlık grevine girmiştik; ama uzun süreli olmadı. Kan, kusma ve dişeti iltihabı yok. Kabızlık

durumum var. Günde 5-6 defa idrar, dışkı ise 2 günde bir ancak olabiliyor. Herkes kendi iradesi ile başladı. Bende unutkanlık başladı, ellerim sürekli soğuk ve morarmış gibi duruyor. Mide ağrıları, baş ağrıları var. Uyku düzenim bozulmuş, bu cezaevine geldiğimizden beri 2 defa gece saat 01.30 sıralarında gelip sadece tuvalet banyoyu arıyorlar. Geçen gece saat 01.30-02.00 sıralarında gelip mazgala vurdular, sahur verme gerekçesiyle. Gürültü olunca sestem rahatsız oluyorum. Avukat görüş giriş ve çıkışlarında, oda giriş ve çıkışlarında ellerimizi T şeklinde yapmamızı bu şekilde üstümüzü arayacaklarını söylüyorlar, biz zaten kollarımızın yeteri kadar açık olduğunu arama yapabileceklerini söyleyince tartışma oluyor ve bu şekilde sıkıntı yaşıyoruz.

- ✓ Heyetimiz; Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan **BERRİN KURT** isimli mahpusla bir görüşme gerçekleştirmiştir. Berrin Kurt, heyetimize şu beyanlarda bulunmuştur: *Ben B-11 odada 12 kişi kalıyoruz. Kaldığım odada 4 kişi açlık grevindedir. Bunlar Kibriye EVREN, Evin KAYA, Hilal ÖLMEZ ve Mekiye ORMANCI' dır. Mekiye Ormancı 1 Mart 2019 tarihinde, diğer 3 kadın mahpus 16.12.2018 tarihinden beri açlık grevindedir. Ben tutuklanmadan önceki süreçlerde hastanede radyoloji bölümünde çalıştığım için sağlık alanında grevde olanlara bazı durumlarda yardımcı olabiliyorum. Greve ilk başladıkları 16.12.2018 tarihinden beri onlarlayım ve refakatçiyim. Ben grevde değilim. Kibriye EVREN, Hilal ÖLMEZ ve Evin KAYA ile ilgili şunları söyleyebilirim: Şu an tansiyonları sürekli düşük seyrediyor. (7-4) Gece fenalaşınca bazen revir aracılığıyla baktırabiliyoruz. Bu cezaevine yeni geldik ve grevdeki kişiler için tansiyon ölçüm aleti talep ettik henüz bir cevap alamadık. Şu an havalandırmaya çıkamıyorlar, biz onları havalandırmaya götürmezsek tek başlarına çıkamıyorlar tek başlarına kişisel ihtiyaçlarını gideremiyorlar. Tek başlarına tuvalet ve banyoya da gidemiyorlar, biz mutlaka eşlik ediyoruz. Artık sıvı alımlarında da sıkıntı çekiyorlar, mide kabul etmiyor. Kibriye EVREN' in kusma şeklinde, EVİN KAYA' nın bağırsaklarında kanama şeklinde oldu. Kibriye Evren kanlı kusma şeklinde kusuyor. Baş ağrıları ve kas ağrıları sürekli var. Gece her saatte mutlaka kontrol ediyoruz. Sürekli uzanır pozisyonda ve tek başlarına yürüyemiyorlar. Kabızlık problemleri var. Şu an bir hafta 10 güne kadar bir defa dışkı için tuvalete çıkabiliyorlar. İdrar için de günde 3 -4 defa en fazla tuvalete çıkabiliyorlar. Sese, kokuya ve ışığa aşırı hassasiyetleri var. Revir doktoru her gün sabah ve akşam geliyor. Sağlık personeli de her gün günde 2 defa geliyor, bu gelişler bazen doktorla bazen de ayrı oluyor.Evin KAYA sanırım ilk başladığında 55-56 kiloydu, Şu an 46 kilodadır. Kibriye EVREN 8-9 kilo kadar vermiş. Hilal ÖLMEZ sanırım ilk başladığında 68 kilodaydı, şu an 56 kilodadır. Unutkanlık yaşıyorlar, geçen günlerde Kibriye EVREN benim soyadımı bilmesine rağmen soyadımı hatırlayamadığını unuttuğunu söyledi.Onlara seslendiğimizde sesli cevap vermek yerine, bizim olduğumuz tarafa dönüyorlar, sesli cevap veremiyorlar. Halsizlik var, günde en fazla 3 saat uyuyabiliyorlar. Denge de durma konusunda sıkıntı yaşıyorlar. Yaslanmadan oturamıyorlar, onları sandalyeye oturttuğumuz da ayaklarını uzatması için başka bir sandalye de getiriyoruz. Evin KAYA' nın gözlerinde bir haftadır kanlanma var. Hilal ÖLMEZ 2-3 gün önce tüm gün boyunca süren kalp ağrısı vardı, o gün yataktan hiç kalkamadı. Göz altlarında şişme ve morarma var. Yüzde solgunluk var. Hilal Ölmez sigara kullanıyor. Evin KAYA' nın dışında şişme ve kanama var, fırça dokunduramıyor. Mekiye ORMANCI ile ilgili şunları söyleyebilirim: 1 Mart 2019 tarihinden beri açlık grevindedir. Tansiyonu bir düşük, bir yüksek seyrediyor. Koku, ışık ve sese duyarlılık var. Sanırım greve başladığında 56 kiloydu, şimdi 50 kilo kadardır. Sigara kullanıyor.*

- ✓ Heyetimiz; Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan **ÖZLEM SEYHAN** isimli mahpusla bir görüşme gerçekleştirmiştir. Özlem Seyhan, heyetimize şu beyanlarda bulunmuştur: *Oda B12 de 13 kişi kalıyoruz. Benim kaldığım odada 4 kişi açlık grevinde. Açlık grevinde olanlar: Derya ASLAN (T), Semire DİREKÇİ(H), Mehtap METİN (T) ve Zülfiye KİŞMİR.1 Mart 2019 tarihinden beri açlık grevindeler. Ben açlık grevinde değilim. Açlık grevinde olan mahpusların yaşadığı sorunlar: Dış etinde şişlik var. Yüzde Burun etrafında sivilcelenme ile birlikte şişlik oluyor. Baş ağrıları, uykusuzluk ve halsizlik var. Kabızlık Problemi var. İdrar günde 8-10 defa oluyor, dışkı ise daha geç oluyor, Zülfiye KİŞMİR 1 haftadır tuvalete gidemiyor kabızlık sorunu nedeniyle . Regl olduklarında ciddi sancılar ve baş ağrıları oluyor, Regl kanamalarında azalma var. Unutkanlık problemi var. Sese kokuya ve ışığa duyarlılık var. Bu cezaevinde kameralar var. Ortak alanları gören kamera mutfağı görüyor,tuvalet ve banyonun da kapısını görüyor. Kamera havalandırma bölümünde de var bu kamera odalarımızı ve tuvaletin penceresini görüyor. Kadınlar olarak bu durumdan çok sıkıntı yaşıyoruz. Özellikle grevde olan arkadaşlarımız. Diğer koğuştta gece araması yapılıyor ama sadece tuvalet ve banyo da .gerekçe ise tuvalette uzun süre kalınca şüphe çektiği söyleniyor. B1 verilmiyor ancak B 12 veriliyor. Sese, kokuya ve ışığa aşırı hassasiyetleri var. Günde 2 defa Sağlık personeli ve doktor kontrol için geliyor.*

TESPİT VE SONUÇ

Heyetimiz tarafından;

1. Açlık grevinde bulunan mahpusların sağlık durumlarının kritik aşamada olduğu tespit edildi.
2. Diyarbakır E Tipi Cezaevinden, Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevk işlemleri sırasında, açlık grevinde bulunan ve sağlık açısından kritik aşamada bulunan mahpusların, ambulansla kelepçelenerek götürüldükleri tespit edilmiştir.
3. Gece vakti yapılan aramanın hukuka uygun olmadığı tespit edilmiştir.
4. Kimi mahpuslara iaşelerinin verilmediği tespit edilmiştir.
5. Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki avluda yer alan pencerelerin ve koğuşlarda bulunan kameraların, mahpusların özel yaşam ve mahremiyetlerini ihlal ettiği tespit edilmiştir.
6. Sıcak su ihtiyacının karşılanmadığı tespit edilmiştir. Temel ihtiyaçlar arasına yer alan sıcak suyun mahpuslara verilmemesinin, sağlık hakkının ihlaline yol açtığı tespitine varılmıştır.

Heyetimiz, mahpuslara yönelik gerçekleşen ihlallerin önlenmesine dair şu önerilerde bulunmaktadır;

1. Öncelikle, Türkiye'deki infaz rejimi mevzuatının ve politikasının uluslararası insan hakları hukukuna ve özel olarak da mahpus haklarına uygun hale getirilmesi gerekmektedir,

2. Mahpuslara uluslararası hukukun emrettiği şekilde insana yaraşır bir şekilde bir muamele gösterilmelidir,
3. Mahpusların sağlığa erişim haklarının sağlanması, koruyucu sağlık hizmetlerine önem, hastalığı olanların tedavi olanaklarından yararlanmaları için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.
4. İmralı Hapishanesi'nde uygulanan tecridin hiçbir hukuki dayanağının olmadığı, hukuk dışı bir infaz sistemi olduğu, Devletin İdari Yapısı tarafından ve Güvenlik Merkezli olarak yönetilip ve sürdürüldüğü görülmektedir. Tecridin kaldırılması amacıyla açlık grevine giren mahpusların talepleri, yasal ve meşrudur. Mahpusların açlık grevi eylemi konusunda, siyasal iktidarın ölümler yaşanmadan barışçıl yollarla gerekli tedbirleri alması ve talepleri değerlendirmek üzere harekete geçmesi gerekmektedir. Soruna temel hak ve özgürlüklerin esas alınarak yaklaşılması ve taleplerin bu doğrultuda değerlendirilerek çözüme kavuşturulması için biran önce Adalet Bakanlığı'nı sorumluluğunu yerine getirmeye davet ediyoruz.